

nødenheder bort. Jeg tror ikke blot, at Arbeideren, som et æret Medlem sagde, derved vilde faae en forelsbig Hjælp, jeg tror det vilde gaae ham for bestandig; og da netop nu Spørgsmaalet om Arbeiderens Wilkaar er i trængt faa stærkt i Forgrunden, og da han selv begynder at se paa sine Wilkaar, begynder at stille mange Gange betydelige Krav, mange Gange, kan man vel sige, høist rimelige Fordringer, saa vilde det ved Siden deraf være høist rimeligt, om man indrømmede ham Alt, hvad man paa nogen Maade kan indrømme ham. Jeg hører ikke til dem, der tro, at der i denne Sal eller nogetsteds vil kunne blive Tale om at danne en Lov, der kan løse Arbeider-spørgsmaalet, men jeg hører til dem, der mene, at allevegne, hvor Spørgsmaalet nogenlunde skal løses, kan det heller ikke blive Lovgivningen uedkommende. Jeg tror, at ligesom et gammelt Ord siger: „Mange Bekke smaa udgjør en stor Ål“, saaledes vilde man paa forskjellige Punkter kunne staae smaa Vættelser tilstede for de mindre Bemidlede i Samfundet, og disse smaa Vættelser tilsammentagne vilde dog blive til en ikke ubetydelig Vættelse. En hel anden Side af det samme Spørgsmaal, som jeg naturligvis i denne Forbindelse ikke kan komme ind paa, er Bestræbelserne for at fremme, hvad man kalder Selvhjælp. Jeg tror derfor, at ligesom Lovgivningen ikke vil være i Stand til at løse Arbeider-spørgsmaalet, saaledes kan dette heller ikke paa nogen Maade blive Lovgivningen uedkommende, og dette allerminst i Toldlovgivningen. Naar jeg nu ser paa det foreliggende Lovforslag og opkastet Spørgsmaal om, hvorvidt dette synes at gaa i den Retning, som jeg ifølge mine Udtalelser kunde ønske, at det gik, saa vil jeg ikke paastaa, at det ikke har en vis Tilbøielighed til at gaa i den Retning; jeg kan ikke negte, at det ligesom har en saadan Tilbøielighed, men jeg maa beklage, at det kun er en Tilbøielighed. I det end har nedfat Toldafgiften paa nogle Livsforbrødenheder, har Regjeringen jo derved erkjendt, at det har sit Værd og Betydning, at man affakter Tolden paa en Del Livsforbrødenheder; men idet Lovforslaget har ladet de allervæsentligste Livsforbrødenheder være beskattede, saa har det efter min Mening gjort alt for Lidt, og jeg skal her nævne nogle enkelte Artikler, som jeg kunde ønske fri, nemlig Salt, Silb, Anchovis og en Del af Sukkertolden — jeg skal siben forklare mig nærmere med Hensyn til dette Punkt — og Brændevin. Dette sidste Punkt vil jeg nævne ved, fordi jeg har hørt, at flere ærede Medlemmer ikke anse Brændevin for en Livsforbrøden-

hed, medens jeg dog, skjøndt jeg ikke hører til dem, der drikke Brændevin, betragter Brændevin for en Livsforbrødenhed, navnlig for den Klasse i Samfundet, som jeg i dette Dieblit taler for. Jeg veed vel, at der var en Tid, hvor Arbeideren ikke drak Brændevin og levede ligesaa godt som nu; men jeg veed ogsaa, at alle Liden føre med sig, at alle Lidenes Mennesker ere Samtidens Børn, om jeg maa bruge dette Udtryk, hvad der ogsaa kommer frem derved, at Liden mere eller mindre tager Menneskene med sig, og at Menneskene mere eller mindre gaa op i Lidenes Dyder og Lyder. Naar nu den arbejdende Klasse er oppvoget i at drikke Brændevin, og naar det nu mere og mere er blevet Brug, at Arbeidet betales med kontant Beløb, i Stedet for at det som tidligere betaltes tildeels med Kofsten, saaledes at han kommer til selv at holde sig med Kofsten, hvorved denne bliver betydelig ringere, saa tror jeg, at der er Nødvendighed for Et af To, enten godt Al eller, naar dette ikke kan faas, at Nødvendigheden af Brændevin i samme Grad stiger for ham. Nu har jeg gjort den Erfaring, mange Gange, at Arbeiderens Al har en meget væsentlig Feil, det er nemlig vel tyndt, og derfor skjønner jeg ikke, at han kan undvære Brændevin, eller at man kan betragte Brændevin som en ren Luxusartikel; jeg tror ikke, det kan betragtes saaledes, og derfor maa jeg selvfølgelig tale for og holde paa, at ogsaa Brændevinstolden bliver betydelig nedsat. Naar der overhovedet er Tale om denne Nedsættelse, saaledes som den af Regjeringen er foreslaet, saa kan jeg ikke se rettere, end at Regjeringen nok er tilbøielig til at ville nedsætte Tolden; ja ganske vist, men ikke udover en vis Grænsse, og det saaledes, at hvad der nedsættes paa enkelte Punkter, opveies ved, hvad der faas ind paa andre, saaledes at Toldbesatningen i og for sig holder Balance. Jeg tror, at dersom man vil fastholde denne Tante, vil man ikke naae langt; jeg tror ikke, saaledes som flere ærede Medlemmer have fremhævet, at der kan lægges saa overordentlig betydelige Forhøielse paa, hvad man vil kalde Overflødigheidsgenstande, at man derved kan indvinde saa Meget, at man for Livsforbrødenheder kan faae den behørlige Nedsættelse. Jeg tror ikke, at der kan være Tale om, at Toldlovgivningen kan reformeres paa en grundig Maade, eller at vi kunne gjøre noget sikkert Skridt henimod en egentlig Afsløsning, uden ved at sætte den i Forbindelse med en Indkomststat. Jeg tror, at disse to Ting staa saa nær i Forbindelse med hinanden, at det ene nødvendigvis maa træde det Andet; men jeg skal villig indrømme, at det at